

בס"ד
פר' חוקת
גיליון ש"ג
שנה ו'
תמוז תשפ"ה

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

ככלות השנה לסילוקן של הגאון רבי יהודה דרעי זצ"ל רבה של באר שבע

לימוד התורה לכלל ישראל. קשה, קשה סילוקן של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, כמו, בדיוק כמו שבירת הלוחות, כי זה הפסד של לימוד תורה של כלל ישראל.

רבתי, אני רוצה לומר, לא יודע אם שמנו לב מספיק, אבל יום פטירתו של מרן שר התורה הוא **נפטר ביום קבלת התורה ממש**, לא ביום בסיון, ו' בסיון קיבלנו תורה בכפיה, אם תקבלו את התורה מוטב אם לאו שם יהיה מקום קבורתכם, **קבלת התורה האמיתית שלנו הייתה בפורים. קימו וקיבלו עליהם היהודים**, קימו את מה שקיבלו. כפי שאומרת הגמרא במסכת שבת (דף פ"ח) הדר קיבלוה מרצון. קבלת התורה מאהבה ליהודים היתה אורה ושמחה. אורה זו תורה, זה היה בפורים.

עיקר ענינו של היום בפורים, אמנם יש מקרא מגילה, משלוח מנות, מתנות לאביונים, משתה ויום טוב, הכל הכל הכל. אבל זה לא עיקרו של יום. עיקרו של יום, זה יום קבלת התורה באהבה. מרצון. מה ההבדל בין קבלת תורה מרצון לכפיה? מה ההבדל בין כפייה את ההר כגיגית, לבין קבלת התורה בפורים? **המבחן הוא. בעמל התורה. כמה אדם מוכן להשקיע בעמלה של תורה!**

מוריי ורבתי. **מרן שר התורה היה כל כולו תורה מאהבה. כל כולו עמלה של תורה.** כל כולו, מבוקר עד ערב, תורה ותורה ותורה. לא היה לו שום דבר חוץ מתורה. ספר תורה מהלך. הגמ' אומרת, שרב חסדא, מלאך המוות, לא יכל עליו. למה כל הזמן היה בתורה? שואל החפץ חיים, מה, רב חסדא לא ישן אף פעם? מה, רב חסדא לא אכל משהו לפעמים? מה, כל הזמן היה בתורה?

אומר הח"ח, רב חסדא כשאכל, אז האכילה שלו הייתה בשביל תורה, אז היה תורה. רב חסדא כשהלך לישון, אם בכלל הלך לישון, **זה בשביל תורה. כל מה שהוא עשה, זה היה מסביב לתורה, אז כל כולו היה בית מדרש אחד גדול. אז אי אפשר להיכנס לבית המדרש, גם כשהוא ישן, הוא היה בבית המדרש. גם כשהוא אכל, הוא היה בבית המדרש. רב חסדא היה כל כולו תורה אז מלאך המוות לא יכל עליו, כך אומר הח"ח.** רבתי, מרן שר התורה היה כל כולו תורה מבוקר עד ערב. גם במעט שהוא הלך לישון, זה לא הלך לישון, זה הוא נפל פשוט. גם כשהוא היה צריך לאכול, הכל היה סביב לתורה, היה כל כולו תורה, היה כל כולו בית מדרש. **זה, רבתי, קבלת תורה באהבה. והוא נפטר ביום קבלת התורה מהאהבה.** זה יום פטירתו,

ואת האבידה הזאת, רבתי, על השיבור הלוחות הזה, אנחנו בוכים, אני אסביר את דברי. למה קיבלנו תורה באהבה בפורים? למה? אומרת הגמרא, מה השתנה בפורים? מה היה בפורים שלא היה במעמד הר סיני? למה, שמה זה היה מכפיה פה זה מהאהבה. אומר רש"י, אהבת הנס. כשהנס שנעשה להם בפורים, עם ישראל, בגלל אהבת הנס, **נתמלא ליבם באהבת השם, וכשיש אהבת השם, יש אהבת תורה, ויש קבלת תורה מאהבה.** זה כל היסוד של פורים. רבתי, אני רוצה שנדע כולנו.

אתם יודעים כמה תורה, כמה תורה התווספה בעם ישראל מפני אהבת הנס של מרן שר התורה, כמה ניסים התגלגלו בשולחן הקטן שלו, בחדר הקטן שלו, כמה יהודים בארץ ובעולם התקרבו לעבודת השם, התחזקו בלימוד התורה, התחזקו בהתמדת התורה, ויש כאלה שבכלל חזרו בתשובה, רק בגלל אהבת הנס שהם ראו אצלו.

אני אתן לכם דוגמה אחת, לא חשבתי היום לספר סיפורים. כי אם נתחיל לספר סיפורים על מרן שר התורה, באמת, באמת, הזמן יכלה והמה לא יכלו, זאת לא המטרה, לא לשם כך הגעתי, אבל דיברנו על אהבת הנס, אני חייב להביא דוגמה שהייתה איתי לפני ממש מספר חודשים.

כשאני ראיתי קהילה שלמה, שלמה, קהילה גדולה, חשובה מאוד, בחוץ לארץ, אני לא אזכיר את שם הקהילה. שכולם התחזקו בלימוד התורה בממדים כאלה שאי אפשר לתאר, התווספו שיעור אחד, שיעורים חדשים, בדף היומי, הכול, הכול, בגלל אהבת נס אחד שהם ראו אצל מרן שר התורה, ואני הייתי שותף, אני הייתי המקשר. מעשה שהיה ככה, רבתי אני מספר לכם סיפור מכלי ראשון.

לע"נ הטהורה, נביא דבריו הן זכרוננו, הספד שנשא הגר"י דרעי זצ"ל בבית הכנסת היזים על רביה"ק מרן שר התורה זצוק"ל, במוצש"ק פר' תצווה תשפ"ב ליל יום אשכנתיא דרבי.

רבתי, מרן שר התורה שנפטר מאיתנו, גדול הדור, האורים והתאומים של הדור, הוא עדיין בפנינו, הוא עדיין לא נקבר, מי יכול לעמוד ולהספיד אותו? מי יכול? מי? בוודאי לא אני. אבל אני רוצה יחד איתכם היום לקונן ולבכות לא על גדול הדור, לא על מרן שר התורה, אלא ווי לארעא די ישראל די חסרה גברה רבה. אומרת הגמ' במסכת מגילה (דף כ"ח), ריש לקיש כאשר הספיד ההוא צורבא מרבנן שלימד תלמידים, עשרים וארבע שורות של תלמידים משניות, כך אומר רש"י.

כשעמד רש לקיש להספיד אותו, הוא לא הספיד אותו בכלל, הוא הספיד את ארץ ישראל. ווי לארעא ישראל דחסרה גברה רבא. זה היה כל ההספד של ריש לקיש על ארעא די ישראל, על החלל האיום והנורא שנוצר מהחיסרון של ההוא צורבא מרבנן שלימד עשרים וארבע שורות של תלמידים.

מה נאמר רבתי היום כשאבד מאיתנו מנהיג הדור שלימד למאות ולאלפים ולרבבות תורה, וזה בתורה שבכתב בתורה שלו בסוגיות הכי עמוקות והכי קשות, בקדשים ובזרעים, אם זה בדברי תורתו בעל פה, ואם זה בדוגמא, תכף אני אדבר על זה הרבה. **על זה אנחנו בוכים.**

הפסוק אומר, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף השם, פסוק שלם בתורה זה היה על פטירתם של נדב ואביהוא שני קדושי עליון, ששקולים כנגד משה ואהרן, שנסתלקו ביום חנוכת המשכן. יום השמח ביותר לפני הקדוש ברוך הוא מששת ימי בראשית כפי שכתוב בחז"ל. והנה ביום הכי שמח יורדת אש מן השמיים ולוקחת את שני הצדיקים הנשגבים הללו.

האם היה מישוהו שם שלא בכה? האם היה מישוהו שם שלא גאה בבכיה? הלא אפילו היום, אלפי שנים לאחר פטירתם. קוראים על פטירת נדב ואביהוא בתורה ביום הכיפורים. ואתה רואה הצדיקים ואנשי מעשה מזילים דמעה.

האר"י הקדוש אומר שאומרים אותה ביום הכיפורים. כל המזיל דמעה על אדם כשר. נמחלים לו כל עוונותיו, אחרי אלפי שנים. רק לשמוע קריאת התורה על פטירת נדב ואביהוא, עכשיו תדמיניו לעצמכם מי שהיה שם, במקום, ולא בכה? אז לשם מה היה צריך משה רבנו לומר ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף השם, הרי זה פסוק לכאורה מיותר. **כולם בוכים.** אומרים חכמי המוסר, משה רבנו אומר לעם ישראל על מי אתם בוכים? אתם בוכים על ההסתלקות? הסתלקות של נדב ואביהוא? אתם משתתפים בצערו של אהרן? לא על זה אתם צריכים לבכות.

אתם צריכים לבכות על עצמכם ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. כל אחד ואחד צריך לעשות לו אבל יחיד עשי לך, למה? כי זה אבידה של כל אחד ואחד מאיתנו. זה חיסרון של כל אחד ואחד מאיתנו. ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, למה? כי זו שריפה אשר שרף השם, זו לא שריפה של נדב ואביהוא, זו לא פטירה של בניו של אהרן הכהן, זו פטירה, זו אבידה של כלל ישראל, זו שריפה אשר שרף השם.

רבתי, אני רוצה שניתן את הדעת על דבר חשוב, הגמרא בתלמוד ירושלמי, תחילת מסכת יומא, ממש בהתחלה, פרק ראשון. אומרת הגמרא, מפני מה נסמכה פטירתו של אהרן הכהן לשיבור הלוחות, לוחות הברית. **לומר לך שקשה סילוקן של צדיקים לפני המקום, כשבירת הלוחות ממש.**

מה זה שיבור הלוחות? מה זה לוחות? לוחות זה תורה. ואתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם. לוחות הברית נועדו ללמד תורה לכלל ישראל. **שיבור הלוחות זה שיבור התורה לכלל ישראל.**

זה גדלות, אבל לא לזה התורה קוראת גדלות. ויהי בימים ההם ויגדל משה.

במה הוא גדל? בזה שהוא ידע לצאת מארמון המלך, לצאת אל אחיו, לשמוע בסבלותם, לשמוע את הצרות שלהם. זה אני אומר על מרן שר התורה, הוא היה מנהיג גדול, במלא מובן המילה, כי הוא ידע תוך כדי הלימוד שלו שעות כל יום לשמוע צרות של אנשים. לברך, להכריע, לפסוק. וכל הנוטל עצה מן הזקנים לעולם אינו נכשל. מה, הזקנים לא נכשלים אף פעם? הם לא טועים אף פעם? מה זה לעולם אינו נכשל? כי הזקנים זה האורים ותומים של הדור. **אורים ותומים לא טועים, כי השכינה מדברת מתוך גרונו.**

רבתי, צדיקי הדור, כדוגמת מרן שר התורה, זה יותר מאורים ותומים, כי כתוב בגמרא בסנהדרין שלפני שנועצים באורים ותומים נועצים קודם כל בזקני הדור, בגדול הדור אחר כך באורים ותומים, ללמדך שגדולי ישראל זה יותר מהאורים ותומים כי שכינה מדברת מתוך גרונו, וזה היסוד של הגדלות שלו כפי שאמרנו כבר פעם.

כי שפתי כהן ישמרו דעת, ותורה יבקשו מפיו כי מלאך וגו', אם הרב דומה למלאך, יבקשו תורה מפיו אם אין הרב דומה למלאך, אל יבקשו תורה מפיו. שואל רבי עזרא עטיה עליו השלום וכי איך אנחנו מבינים במלאכים? בקושי בבני אדם אנחנו מבינים, אנחנו יכולים להבין מי זה מלאך? אומר הרב, מלאך זה שיועד לעמוד במדרגתו, מלאך עומד במדרגה אחת, בן אדם ונתתי לך מהלכים בין המהלכים הללו זה אדם, מלאך עומד במדרגתו, אבל לפעמים יודע בן אדם להפסיק מהגדלות שלו להפסיק מהלימוד שלו להפסיק מההתמדה שלו כדי לשמוע אחרים, זה רב הדומה למלאך, שיועד מתי לעצור **ובאותם השעות שהוא מקבל קהל להיות דומה למלאך, לעמוד במדרגתו זה רב הדומה למלאך, זה שר התורה זה מנהיג הדור, זה יבקשו תורה מפיהו.**

עוד ראינו פשוטה גם את זה אמרנו פעם, כתוב (במדבר פרק כ"א פסוקים י"ח י"ט) ממדבר מתנה, ממתנה נחליאל, ומנחליאל במות, כל המשים עצמו כמדבר נותנים לו תורה, במתנה בשלושה מקומות זה מובא בש"ס בשלושת המקומות רש"י אומר מלמד תורה לאחרים בחינם, מי שמקדיש מהזמן שלו לאחרים התורה נעשית לו נחלה מקבל אותה במתנה, ממתנה נחליאל.

מורי ורבותי אדם בקנה מידה כמו של מנהיג הדור שר התורה שיועד לתת כל יום מזמנו לשמוע אחרים, ללמד תורה לאחרים לתת עצה לאחרים, להדריך אחרים, זה נותנים לו תורה במתנה, זה לא פלא שכל שנה ושנה הוא מסיים את כל התורה כולה, זה לא פלא לכל הגדלות שלו.

אני רוצה לסיים ולומר דברי הגמ' בכתובות (דף ק"ג) כל דהוה באשכבתיה דרבי מזומן הוא לחיי העוה"ב, כל מי שהיה בהספדים של רבי, רבי יהודה הנשיא, שואלים התוספות והרי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא מה חידשת לנו, אמר רבנו מאיר (זה נדיר מאוד, רבנו מאיר מובא בתוספות במקומות בודדים) בלא דין ובלא יסורים, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא אבל יש דינים ויסורים עד שמגיעים למקום.

מאן דהוה באשכבתיה דרבי, מי שהיה בלוויה של רבי, מי שהיה בהספדים של רבי מזומן לחיי העולם הבא בלא דין ובלא יסורים, למה? מסביר הרב דסלר כי **אי אפשר לשמוע דברים כל כך נשגבים מבלי לקחת משהו, כל מי שלקח משהו מההספד כל מי שלקח משהו מהגדלות של האדם של הצדיק זה בוודאי יביא אותו לאט לאט להיות ראוי להיות בן העולם הבא, להיות מזומן לחיי העולם הבא בזכות מעשיו, אבל שם הייתה תחילת הדרך, בלא דין ובלא יסורים.**

אני חושב שאנחנו צריכים ללמוד ממרן שר התורה שאפשר להיות האדם הגדול ביותר והמתמיד ביותר ואוהב התורה ביותר ולהיות כל כולו תורה, אבל גם לדעת לתת לאחרים מהזמן שלך לאחרים, אז אתה לא אדם גדול שבאים לבית שלך עם קוויטאלך ועם ברכות, **אבל יש לך זמן ללכת לקרב ללמד שיעורי תורה אתה מחויב לעשות את זה, האגרות משה אומר חייב לתת את זה כדין מעשר, מעשר מהזמן שלו, בואו ניקח את המידה הזאת לקחת לתת לאחרים לזכות את הרבים.**

ואז יה"ר שכשם שפטירת של צדיקים מכפרת על הדור, יכפר וימליץ יושר על כל כלל ישראל שהקדוש ברוך הוא יאמר די לצרותנו, ומי יודע אם הוא לא יגיע לשם כדי שביום השלושים יום גאולת ישראל יום חג הפסח יביא לנו את הגאולה, כי זה מה שחסר לנו היום רק הגאולה, הגענו כבר לכל המדורים, חסר לנו משיח צדקנו שנגאל במהרה בימינו ואמן.

יהודי אחד, חשוב מאוד, שחלה בקורונה. התאשפז בבית חולים המיוחד לקורונה בעיר גדולה בארצות הברית, שהוא כולו פרטי וכולו פרופסורים הכי, הכי, הכי גדולים של קורונה בעולם. **כל הרופאים נמנו וגמרו שהאדם הזה אין לו שום סיכוי בעולם לחזור, הוא היה מונשם ומורדם שישה חודשים. עם האקמו הזה. ואמרו גם אם יתעורר, אם יקרה נס והוא יתעורר, אין לו לאן לחזור, כי הריאות שלו אכולות, כליות שלו אכולות, כל האיברים הפנימיים שלו, אין לאן לחזור גם אם הוא רוצה.**

בצער להם שלחו לי אם אני יכול להיכנס למרן שר התורה. אני אגיד לכם את האמת, אמרתי מה הסיכוי פה בכלל. אין סיכוי. אין סיכוי. אבל נכנסתי. (והסריטו את זה זה הכל בסרטון) ואני כתבתי לשר התורה כך וכך הסיפור.

חשב קצת. ילמד מסכת ברכות. צועק לו הנכד שלו, סבא, הוא מורדם ומונשם, הוא לא יכול לדבר. מה ילמד מסכת ברכות? ילמדו בשבילו מסכת ברכות. וזה מספיק? הוא אומר כן, והוא יקום? כן. אחרי חודשיים, אני מקבל סרטון מהם, איך שהיהודי קם ממיתתו ויוצא לקהילה שלו, עשו לו קבלת פנים כמו הכנסת ספר תורה, כמו המכונית הזאת של הספר תורה.

וכל הקהילה עומדים מימין ומשמאל ומקבלים אותו כאילו מכניסים ספר תורה חדש לאכל ושירות ותשבחות. והוא רוקד בעצמו. זה **שהרופאים אמרו, אין סיכוי בעולם שהוא יחזור. אין לו לאן לחזור. סיימו את מסכת ברכות. בן אדם, תחיית המתים כפשוטו ממש.**

עכשיו, אני לא מתרגש מהנס. ברור, האורים ותומים של הדור, צדיק גוֹזֵר, הקדוש ברוך הוא מקיים. חכם יכפרנה (משלי ט"ז י"ד) אומר רש"י יפייסנה, יכול לבטל מידת הדין, **זה לא דברים חדשים, אדם שכל כולו תורה, שולט על מעשה בראשית, זה לא דברים חדשים בכלל, אנחנו לא מתרגשים מזה.** מה שריגש אותי, שקהילה שלמה התחזקה כל כולה בתורה, בתוספת לימוד תורה, תוספת של כמה וכמה שיעורי תורה בכל הקהילה, אנשים ונשים וטף, בשביל אהבת הנס. זה אהבת הנס שהביאה את עם ישראל לקבלת תורה באהבה ביום הפורים, וזאת אהבת הנס שהיה בפורים.

וזו הייתה פטירתו של מרן שר התורה ביום אהבת הנס, שבו קיבלנו תורה באהבה ביום הפורים. ועל דא קא בכינה. ועל זה אני אומר, וי לארעא דישראל דחסרא גברא רבא, חסר לנו את כל אותם אנשים שראו קידוש שם שמיים יוצא מהבית שלו יום יום. הדוגמה שהבאתי זו דוגמה אחת, מיני אלף. אין לי ספק שיש עוד דוגמאות כאלה לאלפים ולרבות. וזאת הייתה הגדלות שלו, רבותי. הגדלות של אדם.

אגב, סיום התורה היה מסיים כל שנה. בבלי, ירושלמי, ספרא וספרי, וארבעה חלקי שולחן ארוך, הכל מכל, כל שנה, מתי הוא מסיים? ערב פסח, זה יום השלושים שלו בדיוק. יום הפטירה שלו הייתה ביום קבלת התורה מאהבה, כי אצלו זה היה כל כולו תורה ואהבה, ויום השלושים שלו זה יום סיום התורה מאהבה. בערב פסח. אם זה מקרה, אני כבר לא יודע מה זה לא מקרה. וזו הגדלות שלו.

רבתי. מרוממות כסאו הגדול – ידע! וזה דבר שאנחנו צריכים לחשוב עליו. וזה צריכים ללמוד ממנו. שמרוממות הגדלות שלו עצומה, כל רגע ורגע שלו, זה היה מדהים. הוא ידע לפתוח את הדרך שלו יום יום, לחייו כערוגות הבושם, הערוגה הזאת שהכול דורכים עליה, והבושם הזה שהכול מתבסמים ממנו, הבית הקטן שלו, היה ערוגה שהכול דשים בה, כל יום נכנסו שם מאות אנשים, כל יום. ערוגה שהכול דשים בה, והבושם הזה שהכול מתבסמים ממנו, הגדלות שלו, שהוא ידע עם ספר פתוח עדיין, **תוך כדי לימוד, להתחיל לשמוע צרות של אנשים.**

הפסוק אומר (שמות פרק ב' פסוק י"א) "ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו", אומר הגאון רבי משה אלשיך עליו השלום, הדרשן המפורסם, גדול הדרשנים, וכי אין אנו יודעים כי גדל משה, מה בא הפסוק להשמיענו? ויהי בימים ההם ויגדל משה. בטח שמשה גדל. הוא היה בגיל שלושה חודשים שלקחו אותו לבית של פרעה. היום הוא כבר גדול. בגיל עשרים שנה, יש אומרים ארבעים שנה.

אז צריך לומר, ויהי בימים ההם ויצא משה לאחיו. מה זה? ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא לאחיו. אומר הגאון רבנו משה אלשיך, הגדלות בעיני התורה, מי נקרא אדם גדול? זה לא הגדול בתורה כמו משה רבנו, שהגיע לכל שערי הבינה, ותחסרהו מעט מאלוקים, לא, זה לא הגדלות.